HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אבל לא את הטבל. והא דאמר (ד) רבה בפרק כירה (לעיל דף מג.) טבל מוכן הוא אצל שבת אשם עבר ותיקנו מתוקן ה"מ לענין ביטול כלי מהיכנו אבל החמירו כמו לענין טלטול בידים: **שפראו אגב אסימון.** הא דנקט אסימון היינו דלא כרבי דוסא דפרק הזהב (ב"מ דף מז:) והוה מלי למימר[א] מעות הניתנות סימן לבית המרחץ לר"ס[ב] אבל אם משם דאם כן מאי קמ"ל[ג] אבל השתא[ד] קמ"ל כרבנן[ה]: **ונתן** הכסף וקם לו. אין הפסוק כן אבל[ו] ויסף ממיש כסף ערכך עליו וקם לו (ויקרא כז) ודרך הש"ס לקבר עליו ולומר בלשון אחר קבר כי היא דפרק הדר (עירובין דף סה.) רבי חגינא ביומא דרתם לא מצלי שנאמר בגר אל יורה[ז] ובפרק הרואה (ברכות דף נה:)[ח] שנאמר כל החלומות הולכים אחר הפה[ט] וקשה לר"י נימא כסף דוקא וכ"ת דשוה כסף ככסף אבל דגבי מזקין מצרכינן קרא שיב לרבות שוה כסף ועוד דאם כן אפילו קרקע נמי ומנלן למעוטי קרקע ואומר ר"י דמכלל ופרט ופקא כתנן בבכורות בפרק יש בכור לנחלה (דף נא.) אין פודין לא בעבדים ולא בקרקעות ולא בהקדשות ומפרש בגמרא דבעי למימר ולא הקדשות בכל אלו ולענין פדיון בכור דרשינן התם כלל ופרט[י] ופדויו מבן חדש כלל כסף פרט תפדה חזר וכלל מה הפרט מפורש דבר המיטלטל[יא] כו' ה"ל איכא למימר בפדיון הקדשות ונתן כלל כסף פרט וקש לו חזר וכלל כו' מיהו בת"כ דרש ליה מקרא אחרינא וכל ערכך יהיה בשקל הקדש מה ת"ל לפי שנאמר (ט) תפדה יכול בעבדים ושטרות וקרקעו' ת"ל בשקל הקדש אין לי אלא מעלים מניין לרבות כל דבר המיטלטל ת"ל ופדה בערכך א"כ למה נאמר בשקל פרט לעבדים ושטרות וקרקעות אלא כן דרך הש"ס שאינו מביא עיקר הדרשה כמו שרגיל להביא (י) (כתובות דף מו:) בגעוריה בית אביה כל שבח נעוריה לאביה אע"ג דהטוא בהפרת נדריה הוא דכתיב וכן הרבה:

רשב"ג אומר אף מטלטלין שברי זכוביה. משמע דמודה לת"ק דמתיר מרדל והא דתנן רשב"ג מתיר בלוף[יב] וכל שכן דמתיר במרדל: **הכניסן לעצים אין מסתפק.** איכא[יג] למימר[יד] דה"ק הא סתמא נעשה כמי שהכניסן למאכל בהמה[טו] כי היכי דלא תקשה ריש לקיש: **דחזי לאומצא.** מכאן ראיה דדש האבריס[טז] אבא פירש מוסר[יז] דקאמר דחזי לאומצא אע"ג דלא מליא[יח]: **דג תפל אסור לטלטלו.** תימה מדאמר בשר תפל אלמא כר"ש אתיא אם כן דג תפל נמי ליתרי כמו בשר תפל וי"ל דדג תפל אינו ראוי לכלבים אי נמי כר' יהודה אתיא ודג תפל אע"פ שראוי לכלבים אסור בטלטול דכל מידי דחזי לאינשי לא מקבלי לכלבים בשר תפל מותר לטלטול לרבי יהודה מפני שהוא מאכל לחיה:

מטלטלין את העצמות. לר' יהודה דאית לי' מוקצה מיירי כגון אבא אי עליה בשר מאתמול:[יח]

בשר

[א] אבל לא את הטבל וכו': פשיטא לא צריכא בטבל מדרבנן (א) שזרעו בעציץ שאינו נקוב: [ב] ולא מעשר ראשון וכו': פשיטא לא צריכא שהקדימו בכרי שנטל ממנו מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה מהו דתימא כדאמר ליה רב פפא לאביי קמ"ל כדשני ליה אביי: [ג] ולא את מעשר שני וכו': פשיטא לא צריכא דנפדו ולא נפדו בהלכתן מעשר שפראו על גבי אסימון דרחמנא אמר [1] וצרת הכסף בידך (ב) דבר שיש בו צורה הקדש שחיללו על גבי קרקע דרחמנא אמר ונתן הכסף [2] וקם לו: [ד] ולא את הלוף: ת"ר (ג) מטלטלין את החצב מפני שהוא מאכל לצביים ואת החרדל מפני שהוא מאכל ליונים רשב"ג אומר אף מטלטלין שברי זכוכית מפני שהוא מאכל לנעמיות אמר ליה רבי נתן אלא מעתה חבילי זמורות יטלטלו מפני שהוא מאכל לפילין ורשב"ג נעמיות שביחי פילין לא שביחי אמר אמימר [ה] והוא דאית ליה נעמיות אמר רב אשי לאמימר אלא דקאמר ליה ר' נתן לרשב"ג חבילי זמורות יטלטל מפני שהוא מאכל לפילין אי אית ליה פילין אמאי לא אלא ראוי ה"נ ראוי [ו] אמר אביי רשב"ג ורבי שמעון ורבי ישמעאל ורבי עקיבא כולהו סבירא להו כל ישראל בני מלכים הם רשב"ג הא דאמרן ר' שמעון [ז] דתנן בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן וורד שכן דרכן של בני מלכים לסוך בחול [ח] ר"ש אומר כל ישראל בני מלכים הם ר' ישמעאל ור' עקיבא דתניא [ט] הרי שהיו נושין בו אלף מנה ולבוש [י] איצטלא בת ק' מנה מפשיטין אותו ומלבישין אותו איצטלא הראויה לו תנא משום רבי ישמעאל ותנא משום רבי עקיבא כל ישראל ראוין לאותה איצטלא:

חבילי קש וחבילי כו': תנו רבנן [יא] חבילי קש וחבילי עצים (ג) וחבילי זרדים אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן רשב"ג אומר חבילין הניטלין ביד אחד מותר לטלטלן בשתי ידים אסור לטלטלן [יב] חבילי [יג] סיאה אזוב וקורנית הכניסן לעצים אין [א] מסתפק מהן בשבת למאכל בהמה מסתפק מהן בשבת וקוטם ביד ואוכל ובלבד שלא יקטום בכלי ומולל ואוכל ובלבד שלא ימלול בכלי הרבה דברי רבי יהודה וחכמים אומרים [יד] מולל בראשי אצבעותיו ואוכל ובלבד שלא ימלול בידו הרבה כדרך שהוא עושה בחול וכן באמיתא וכן בפיגם וכן בשאר מיני תבלין [טו] מאי אמיתא ניניא סיאה אמר רב יהודה (סיאה) צתרי אזוב אברתא קורנית קורניתא שמה והא ההוא דאמר להו מאן בעי קורניתא ואישתכח חשי אלא סיאה צתרי אזוב אברתא קורניתא חשי: איתמר בשר מליח מותר לטלטלו בשבת בשר [ב] תפל רב הונא אמר מותר לטלטלו רב חסדא אמר אסור לטלטלו רב הונא אמר מותר לטלטלו [טז] והא [יז] רב הונא תלמיד דרב הוה ורב כר' יהודה סבירא ליה דאית ליה מוקצה במוקצה לאכילה סבר לה כרבי יהודה [יח] במוקצה לטלטל סבר לה כרבי שמעון רב חסדא אמר אסור לטלטלו והא רב יצחק בר אמי איקלע לבי רב חסדא וחזא ההוא בר אווזא דהוו קא מטלטלו ליה משמשא לטולא ואמר רב חסדא חסרון כיס קא חזינן הכא שאני בר אווזא דחזי לאומצא ת"ר דג מליח מותר לטלטלו דג תפל אסור לטלטלו [יט] בשר בין תפל ובין מליח מותר לטלטלו [כ] (ופסמא כרבי שמעון) תנו רבנן [כא] מטלטלין את העצמות מפני שהוא מאכל לכלבים בשר

[א] אבל לא את הטבל וכו': פשיטא לא צריכא בטבל מדרבנן (א) שזרעו בעציץ שאינו נקוב: [ב] ולא מעשר ראשון וכו': פשיטא לא צריכא שהקדימו בכרי שנטל ממנו מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה מהו דתימא כדאמר ליה רב פפא לאביי קמ"ל כדשני ליה אביי: [ג] ולא את מעשר שני וכו': פשיטא לא צריכא דנפדו ולא נפדו בהלכתן מעשר שפראו על גבי אסימון דרחמנא אמר וצרת הכסף בידך (ב) דבר שיש בו צורה הקדש שחיללו על גבי קרקע דרחמנא אמר ונתן הכסף [2] וקם לו: [ד] ולא את הלוף: ת"ר (ג) מטלטלין את החצב מפני שהוא מאכל לצביים ואת החרדל מפני שהוא מאכל ליונים רשב"ג אומר אף מטלטלין שברי זכוכית מפני שהוא מאכל לנעמיות אמר ליה רבי נתן אלא מעתה חבילי זמורות יטלטלו מפני שהוא מאכל לפילין ורשב"ג נעמיות שביחי פילין לא שביחי אמר רב אמימר [ה] והוא דאית ליה נעמיות אמר רב אשי לאמימר אלא דקאמר ליה ר' נתן לרשב"ג חבילי זמורות יטלטל מפני שהוא מאכל לפילין אי אית ליה פילין אמאי לא אלא ראוי ה"נ ראוי [ו] אמר אביי רשב"ג ורבי שמעון ורבי ישמעאל ורבי עקיבא כולהו סבירא להו כל ישראל בני מלכים הם רשב"ג הא דאמרן ר' שמעון [ז] דתנן בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן וורד שכן דרכן של בני מלכים לסוך בחול [ח] ר"ש אומר כל ישראל בני מלכים הם ר' ישמעאל ור' עקיבא דתניא [ט] הרי שהיו נושין בו אלף מנה ולבוש [י] איצטלא בת ק' מנה מפשיטין אותו ומלבישין אותו איצטלא הראויה לו תנא משום רבי ישמעאל ותנא משום רבי עקיבא כל ישראל ראוין לאותה איצטלא:

חבילי קש וחבילי כו': תנו רבנן [יא] חבילי קש וחבילי עצים (ג) וחבילי זרדים אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן רשב"ג אומר חבילין הניטלין ביד אחד מותר לטלטלן בשתי ידים אסור לטלטלן [יב] חבילי [יג] סיאה אזוב וקורנית הכניסן לעצים אין [א] מסתפק מהן בשבת למאכל בהמה מסתפק מהן בשבת וקוטם ביד ואוכל ובלבד שלא יקטום בכלי ומולל ואוכל ובלבד שלא ימלול בכלי הרבה דברי רבי יהודה וחכמים אומרים [יד] מולל בראשי אצבעותיו ואוכל ובלבד שלא ימלול בידו הרבה כדרך שהוא עושה בחול וכן באמיתא וכן בפיגם וכן בשאר מיני תבלין [טו] מאי אמיתא ניניא סיאה אמר רב יהודה (סיאה) צתרי אזוב אברתא קורנית קורניתא שמה והא ההוא דאמר להו מאן בעי קורניתא ואישתכח חשי אלא סיאה צתרי אזוב אברתא קורניתא חשי: איתמר בשר מליח מותר לטלטלו בשבת בשר [ב] תפל רב הונא אמר מותר לטלטלו רב חסדא אמר אסור לטלטלו רב הונא אמר מותר לטלטלו [טז] והא [יז] רב הונא תלמיד דרב הוה ורב כר' יהודה סבירא ליה דאית ליה מוקצה במוקצה לאכילה סבר לה כרבי יהודה [יח] במוקצה לטלטל סבר לה כרבי שמעון רב חסדא אמר אסור לטלטלו והא רב יצחק בר אמי איקלע לבי רב חסדא וחזא ההוא בר אווזא דהוו קא מטלטלו ליה משמשא לטולא ואמר רב חסדא חסרון כיס קא חזינן הכא שאני בר אווזא דחזי לאומצא ת"ר דג מליח מותר לטלטלו דג תפל אסור לטלטלו [יט] בשר בין תפל ובין מליח מותר לטלטלו [כ] (ופסמא כרבי שמעון) תנו רבנן [כא] מטלטלין את העצמות מפני שהוא מאכל לכלבים בשר

אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן המצר והחצב מפסיקין בנכסי הגר וכו'. ואמרו מאי חצובא, אמר רב יהודה אמר רב שבו תיחם יהושע את הארץ לישראל כדי שיתפרשו תחומין אחד מחבירו ויאמינו בכך לענין עירובו של תחומים ושיתופם, כי תשרשים שהוא משלח בקרקע מוכיחים על הגבורלים. ועל פי זה אמרו שם במסכת יום טוב [פרק אין צדין דף כה] חצובא מקטע רגליהון דרשיעיא שהוא, דבר שאין בו רוח חיים, ובצמיחתו משלח שרשיו בארץ במשפט, והרשעים מעקמין דרכיהם ואין הולכין בדרכיו של הקב"ה כמו שראוי להם לכן דרכם באפילה.

מוסף רש"י

[ו] אולי ל"ל והוא הדין אם הכניסן סתמא דקי"ל דדעתיה אכל דחזי ליה ועי' תוס' כאן ד"ה הכניסן.

ולא מעשר ראשון וכו' פשיטא. קס"ד כתרומת מעשר קאמר וקפריך פשיטא (ערובין לא: ופסחים לה:) דהייט טבל (ברכות מז:) **שהקדימו בכרי.** לאחר שנתמרח והוקבע לתרומה מן התורה, קדם לו את הכהן ונטל מעשר ראשון מתנה, ואחר מתמיעים שבו היה לאוי לתרומה גדולה לכהן, ואלא טעלה תרומתו דקתני לאו תרומה מעשר קאמר, אלא תרומה גדולה (ברכות שם) דחזי לאפרושי מינה מקמי דליפרשי מעשר מניה קאמר (ערובין שם ופסחים שם). **כדאמר ליה רב פפא לאביי.** לעולא אי הכי אפילו הקדימו בכרי (ברכות שם).

אסימון. כסף אלא נקבע בו צורה וקורין לו פלאטו"ן בלע"ז (שם). **ונתן הכסף וקם לו.** במקדיש שדהו כתיב (ויקרא כז) ויסף ממיש כסף ערכך (ערובין שם ופסחים שם). **רשב"ג הא דאמרן.** רשב"ג מתיר בלוף מפני שהוא מאכל עורכין, ויש"ל בני מלכים הם לסס לגדל עורכים לגוי ולשחוק (ב"מ קיג:). **שכן דרכן של בני מלכים לסוך בחול.** אלא שם מסה, אלכן כי איכא מכה נמי לא מוכחא מילתא דלרפואה עביד ליגזרו דגנן מנשם שאיקת סממנים (ב"מ קיג:). **מפשיטין אותו.** לפרוש לבעל חוב אם חוכו (שם).

אבל לא את הטבל. (ד) מנא ב ב מיי' פכ"ב מהל' שבת הל' יט:

מנ ד ה מיי' פכ"ו מהל' שבת הל' ט: [נמ] ח סמג לאוין סה טוש"ע ח"מ סימן לד שבת אם סעיף כט:

יז ו מיי' פ"ח מהלכות מלוה ולוה הלכה ז ופ"ג מהלכות ערכין הל' מז סמג עשין לג טוש"ע ח"מ סימן לז סעיף כח: **יח ז** מיי' פכ"ו מהלכות שבת הלכה יח סמג לאוין סה ועשין קלה טוש"ע ח"מ סימן שם סעיף כח:

יט ח ט מיי' שם ופכ"ח שם הלכה יט סמג שם טוש"ע ח"מ סימן שכא סעיף ו ובסימן שיט סעיף ו:

כ י מיי' פכ"ו שם הלכה מז סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שם סעיף לב:

כא כ מיי' שם טוש"ע שם סעיף לח:

כב ל מיי' שם טוש"ע שם סעיף כט כהגה"מ:

לעזי רש"י

מינטא"י [מינט"א]. מנתה (צמח). **דוד"א.** פיגם (צמח). **שדריא"ה.** צתרה (צמח). **פוליאו"ל** [פוליי"ל]. מנתה (צמח). **אישני"א** [אישב"א]. אזוב. **שדריא"ה.** צתרה (צמח).

מוסף תוספות

א. שפראו על גבי. תוס' הרא"ש. ב. אין מחללין עליו. תוס' הרא"ש. ג. מתני' כיון דלדברי הכל אין מחללין. תוס' הרא"ש. ד. דנקט אסימון. תוס' הרא"ש. ה. לאפוקי מדר' דוסא דאמר מחללין. תוס' הרא"ש. ו. הכי כתיב. תוס' הרא"ש. ז. ומפרש ר"ת דנפיק מדכתיב היערוך שוקך לא בצר. תוס' הרא"ש. ח. גבי פותרי חלומות, יכולם נתקיימו בי, לקיים מה. תוס' הרא"ש. ט. ופריך התם אטו כל החלומות הולכים אחר הפה' קרא הוא, ומשני אין דא"ר יוחנן מנין שכל החלומות הולכים אחר הפה, שנאמר ויהי כאשר פתר לנו כן היה'. תוס' הרא"ש. י. וכלל. תוס' הרא"ש. יא. וגופו ממון יצאו קרקעות שאין מטלטלין יצאו עבדים וכו'. תוס' הרא"ש. יב. משמע דבחרדל מודה דאסור. (ג)צ"ל מתיר אף בלוף. תוס' הרא"ש. יג. תימה דקשיא רישא אסיפא דמשמע [רישא] דוקא הכניסן לעצים הא סתמא למאכל בהמה, וסיפא קתני למאכל בהמה מסתפק הא סתמא לעצים קיימי ואסירי. תוס' הרא"ש. יד. הכניסן לעצים אין מסתפק מהם. תוס' הרא"ש. טו. ומותר לטלטלן בשבת. תוס' הרא"ש. טז. הנבלא. תוס' הרא"ש. יז. לאוכלו עם הבשר כל זמן שלא יצא. תוס' הרא"ש. יח. דהשתא לא הוי נולד. תוס' הרא"ש (וע' הגהות מגא הרעיס).

רב נסים גאון

אסימון הוא מטבע, בפרק הזהב (ב"מ דף מז) מאי אסימון פולסא. ומה שהוא כעין זה אסור לפדות בו את המעשר שני, כי הכתוב פי' שצריך מטבע שיש עליו צורה, דכתיב (דברים יד) וצרת הכסף בידך דבר שיש עליו צורה. ת"ר מטלטלין את החצב. זה [ה]חצב הוא צמח משלח שרשיו למטה בקרקע בצדק בלא הטייה, והוא מה שאמרו בפרק חזקת הבתים (ב"ב דף נה)